

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”

Directeur G. de Pree

Hoofdredacteur:
L. F. T i j m s t r a

Bureau Redactie en
Administratie:
Vondelstraat 125
Telefoon 391429
'S-GRAVENHAGE

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Zijne Excellentie Prof. Dr. J. H. A. Logemann,
Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen:

„NEDERLAND HEEFT INDIË GEVONDEN”

Het lijkt niet overdreven te zeggen, dat Nederland nu werkelijk Indië gevonden heeft. Niet alleen is het aantal aanmeldingen voor den Indischen dienst in al zijn takken zeer groot, maar groot en gretig is ook de belangstelling voor Indië bij hen, die niet zelf rechtstreeks en actief aan den opbouw van het nieuw ontstane Indonesië kunnen gaan deelnemen.

Ieder wil over Indië, over zijn lijden en strijden, over zijn verleden en toekomst praten. Nog meer wil ieder over Indië weten, hooren, lezen, zien. Er heerscht een Indië-honger.

Het verdient niet anders dan waardeering, dat competente uitgevers en schrijvers aan dezen honger naar kennis en nieuws omtrent Indië trachten te voldoen, o.m. door het voortzetten en stichten van tijdschriften en periodieken. Hiermede wordt een waarlijk groot lands- en rijksbelang gediend. Niemand mag zich verhelen, dat Nederland en Indië ieder afzonderlijk, en bovendien beide tezamen als hoofddeelen van het vierledig Koninkrijk der Nederlanden, voor een moeilijke toekomst vol netelige vraagstukken staan. Maar dan mag ook niemand de oogen sluiten voor de gevaren, die gelegen zijn in gebrek aan kennis en begrip van de toestanden, verhoudingen, nooden en aanspraken van Indië.

Dwalen zou hij of zij, die mocht meenen, dat de noodzakelijke verspreiding en verbetering van kennis

van Indië uitsluitend of zelfs maar hoofdzakelijk taak der Regeering zou zijn. De Regeering kan helpen, aanmoedigen en stimuleeren, boven en behalve dat Zij door eigen organen een passend deel van dezen arbeid voor Haar rekening neemt. Maar het leeuwendeel moet geleverd worden door het vrije initiatief, door de krachten derhalve, die zich spontaan uit de Nederlandsche samenleving zelve op dit doel richten.

Daarom begroet Zij met ingenomenheid de verschijning van „Het Indisch Nieuws”, dat volgens een goed door-dacht plan zich tot den gemiddelden

Nederlander gaat richten om hem in staat te stellen zich geleidelijk een eigen gefundeerd oordeel te vormen over wat Indië is, kan en wil, zoowel ten aanzien van zijn eigen interne huishouding als ten aanzien van zijn rechten en plichten in het Rijksgeheel.

Gaarne druk ik in dit eerste nummer van „Het Indisch Nieuws” den wensch uit, dat het blad moge slagen in den zegenrijken arbeid dien het zich voorstelt te leveren in het hooge belang van de landen en volken van ons Koninkrijk.

Logemann

29 Augustus 1945.

VADER EN LANDVOOGD:

Jhr. Mr. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER

Op 7 Maart 1942 capituleerden de Nederlandsch-Indische strijdkrachten op Java. De slag in de Javazee was gestreden. Schout-bij-nacht Doorman was, getrouw aan zijn opdracht: „strijden tot der dood”, met zijn eskader ten onder gegaan. Het overmachtige Japansche leger, in den avond van den 28sten Februari tegelijk op drie punten geland, had het kleine doch onverschrokken Indische leger verslagen. De troepen op Java capituleerden.

Herinnert U het zich nog, dat dramatisch einde? Tragisch maar waardig klonken dien 7den Maart de laatste woorden van radio Batavia: Wij gaan nu sluiten, lang leve de Koningin, vaarwel tot betere tijden!

Sindsdien zweeg radio Batavia. Een maand lang. Toen, in Mei 1942 begonnen de Japanners den zender voor hun eigen sinistere doeleinden te gebruiken.

Maar de echte zender Batavia liet zich niet meer hooren.

Op 7 Maart 1942 bleef eenzaam op zijn post in het Verre Oosten de gouverneur-generaal Tjarða van Starckenborgh Stachouwer. Getrouw als Doorman aan zijn krijgsmansplicht, zoo bleef Tjarða van Starckenborgh Stachouwer als een trouw landvoogd bij zijn kinderen, landskinderen en Rijkskinderen. Treffend heeft onze minister-president, prof. ir. W. Schermerhorn, de figuur en de houding van den landvoogd geschetst in zijn radiorede van 15 Augustus j.l.:

Van Starckenborgh heeft met den moed en de wijsheid, die zijn persoon eigen zijn, zijn plaats op een historisch oogenblik gekend als weinigen. Hij wist, dat er voor den gouverneur-generaal van Hare Majesteit de Koningin slechts één mogelijkheid was, namelijk het harde lot deelen met het volk, dat aan zijn zorgen was toevertrouwd. De Nederlander heeft zijn plaats in Indonesië, heeft er zijn taak en zijn verantwoordelijkheid, niet alleen in dagen van voorspoed en zegen, maar ook in dagen van rampzaligheid en lijden. Reeds vóór dat een telegram van de regeering uit Londen dit bevestigde, stond bij Van Starckenborgh vast, dat er slechts één mogelijkheid voor hem bestond: op zijn post blijven.

Dat gold op voorbeeld van Van Starckenborgh voor alle ambtenaren van de Indische Regeering, voor de tallooze burgers van Nederlandsche nationaliteit, het was het parool voor alle Nederlanders in Indië.

De Japanners hebben den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië gevangen genomen. In het dagboek van een op Nieuw Guinea gesneuveld Japansch overste, die getuige is geweest van de afschuwelijke overgave-plechtigheid, heeft men gelezen, dat de gouverneur-generaal den Japanschen opperbevelhebber beuid heeft, dat hij bij deze plechtigheid den fotograaf, die aanstalten maakte om, zooals te doen gebruikelijk, dit gebeuren op de plaat vast te leggen, niet kon toe-

laten. Hij deed dit met zulk een gebiedende waardigheid, dat de Japanner slechts kon toegeven. In het dagboek van dezen gesneuvelden Japanschen hoofdofficier getuigde een vijand van het groote ontzag, dat Van Starckenborgh op dat oogenblik, zonder twijfel het meest tragische in zijn leven, den vijand heeft weten in te boezemen. Het Nederlandsche volk is aan den gouverneur-generaal Tjarða van Starckenborgh Stachouwer veel verplicht.

Met deze woorden eerde de minister-president den mensch en den bewindvoerder Jhr. Tjarða van Starckenborgh Stachouwer.

De landvoogd heeft de zwaarste beproeving gekend, die een mensch kan worden opgelegd. Hij heeft haar doorstaan. Onmiddellijk na de overgave hebben de Japanners hem een tijdlang gevangen gehouden op villa „Isola”, even buiten Bandoeng, het vroegere buitenverblijf van wijlen Beretty.

Vandaar werd hij op 6 April 1942 overgebracht naar... Soeka Miskin, de befaamde strafgevangenis bij Bandoeng! Na een tiendaagsch verblijf aldaar werd hij tezamen met de legerleiding naar Batavia gevoerd.

Eind December 1942 brachten de Japanners den gouverneur-generaal met zijn gezelschap via Singapore naar Moji, bij Schimonoseki, op het Japansche eiland Kioesjoe. Vandaar leidde men hem naar Formosa en tenslotte naar Mandsoerije,

GOUVERNEUR-GENERAAL TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER TIJDENS EEN OPENBAAR GEHOOR.

Ter gelegenheid van den verjaardag van H.M. de Koningin heeft ieder jaar op verschillende plaatsen in Indië een „Openbaar Gehoor” plaats, een plechtigheid, waarbij autoriteiten en leden der Europeesche en Inheemsche samenleving hun opwachting komen maken bij de hoogste overheid ter plaatse.

Hierboven ziet men zoo'n traditioneele plechtigheid te Batavia ten Paleize van Gouverneur-Generaal Tjarða van Starckenborgh Stachouwer. De landvoogd houdt juist een redevoering.

Jhr. Mr. A. W. L. TJARDA VAN STARKENBORGH STACHOUWER
Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

waar hij den laatsten tijd zijner internering in een kamp bij Moekden doorbracht.

De behandeling door de Japanners was aanvankelijk zeer onwaardig. Later kwam daarin verbetering. In het laatste kamp op Formosa werd n.l. een groep van 16 hooggeplaatste Britsche, Amerikaansche en Nederlandsche autoriteiten (waaronder de G.G.) geselecteerd, die voortaan een voorkeursbehandeling genoten. In die laatste periode las de landvoogd veel, zooveel althans als de omstandigheden dit toelieten.

Zondag 9 September 1945 betrad de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, na een afwezigheid van 9 jaren voor het eerst weer den vaderlandschen bodem op het vliegveld Welschap bij

Eindhoven. H.K.H. Prinses Juliana, de minister-president Prof. W. Schermerhorn en de minister van buitenlandsche zaken, Mr. E. N. van Kleffens, heetten den landvoogd bij die gelegenheid welkom.

Van een merkwaardige jeugdigheid, ondanks zijn 57 jaren, waarvan de laatste drie doorgebracht in Japansche gevangenschap, vitaal en gebruind, zij het ook vermagerd door de ontberingen, zoo stond de landvoogd daar op dien pittigen, kruidigen September-middag. Volkomen beheerscht en van een innemendheid, den geboren staatsman eigen, was zijn optreden „Le sang ne peut pas mentir!”

Wie, zooals wij, deze historische gebeurtenis persoonlijk heeft medegemaakt en van aangezicht tot aangezicht heeft gestaan met dezen man op het oogmerk, dat ongetwijfeld het schokkendste

van zijn leven was na den dag van 7 Maart 1942, zal beseffen, dat de landvoogd is: een figuur van formaat!

Jhr. Tjarda van Starckenborgh Stachouwer heeft de hoogste maatschappelijke top beklommen. Doch ook de diepste moreele beproeving is hem opgelegd.

Wel niemand zal ooit geheel kunnen peilen wat hij bij beide heeft gevoeld. Maar een blik alleen op zijn briljante carrière doet ons de tragiek van zijn leven beseffen.

Van adjunct-commies bij het departement van buitenlandsche zaken werd hij gezantschapsattaché in algemeenen dienst en tijdelijk werkzaam gesteld te Washington. Achtereenvolgens doorliep hij de verschillende rangen van den diplomatieken dienst. In 1918 werd hij bevorderd tot gezantschapssecretaris, in welken rang hij later aan het Nederlandsche gezantschap te Parijs werkzaam was. In 1924 tot gezantschapsraad benoemd, verliet hij het volgend jaar den dienst om het ambt van Commissaris der Koningin in de provincie Groningen te aanvaarden.

Acht jaren later, in 1933, werd hij benoemd tot buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Brussel.

Een verblindende loopbaan van een bekwaam diplomaat. Als kroon op dezen levensgang ontving hij in 1936 de benoeming tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, als opvolger van Jhr. De Jonge.

Wel niemand zal hebben kunnen bevroeden, dat de woorden van Jhr. De Jonge, gesproken ter gelegenheid van de ambtsoverdracht in de buitengewone zitting van den Volksraad op 15 September 1936, zóó bewaarheid zouden worden. In deze rede toch wees de scheidende landvoogd erop, dat de taak van zijn opvolger zwaar zou wezen en dat de moeilijkheden voor Indië nog niet voorbij waren.

Inderdaad de economische moeilijkheden waren nog niet overwonnen en nog grotere gevaren dreigden!

Deze gevaren heeft de landvoogd niet kunnen keeren. Zij waren niet te keeren.

In den beginne leek het een oogenblik of het bewind van den nieuwen landvoogd er niet een was, dat aller harten won. De bekende journalist en latere chef van den regeringspersdienst van Ned. Indië, de heer J. H. Ritman, vond de toon zijner redevoeringen te ambtelijk en te koel.

In het warme land van de warme harten verlangde men synthetische toespraken, waarin niet het ambtelijke overheerschte, maar waaruit men den vader hoorde spreken.

Wel, Jhr. Tjarda van Starckenborgh Stachouwer heeft tot de harten van de Indische menschen gesproken, in de donkerste uren die onze Archipel heeft beleefd, door woord en daad.

De naam Tjarda van Starckenborgh Stachouwer is reeds een symbool geworden en niet alleen voor onze land- en Rijksgenooten in het Oosten. Ook wij, hier te lande, eeren hem als den kapitein van het schip in noodtij; wij eeren hem om zijn leed.

Het bevrijde Koninkrijk wenscht Zijne Excellentie een aangenaam verblijf in het moederland, een behouden terugvaart en een zegenrijk bewind op den troon van Buitenzorg!

Indonesische bijeenkomst te Den Haag

In de eerste helft van Augustus vergaderden voor het eerst sinds vijf jaren van onderdrukking, in het Olympia-theater te Den Haag de Indonesiërs hier te lande. Om nog een andere reden had deze bijeenkomst een bijzondere betekenis, n.l. omdat thans voor het eerst in de geschiedenis der Indonesische beweging gezamenlijk een bijeenkomst werd belegd door de Perhimpunan Indonesia (P.I.), het Verbond van Indonesische Burgers (V.I.B.) en het Indisch-Nederlandsch Genootschap (I.N.G.).

Mr. Tamzil, hoofdbestuurlid van de Perhimpunan Indonesia, opende de bijeenkomst en wees op haar bijzondere portée om vervolgens den spreker van den avond in te leiden, den heer Boerhanoeddin, een jong Indonesiër, die als lid van de Nederlandsch-Indische delegatie de conferentie van San Francisco heeft medegemaakt. De heer Boerhanoeddin behoorde tot een groepje voraanstaande Indonesische nationalist, die in 1934 werden verbannen naar Boven Digoel. Negen jaren lang hebben vele leiders der Indonesische nationalist in Digoel verbleven. In 1943, nadat Indië grootendeels door de Japanners was veroverd, kwam als vertegenwoordiger der Nederlandsch-Indische Regeering de heer Van der Plas in Digoel de Indonesische nationalist vragen om hun opinie over den oorlog en hun standpunt tegenover de Regeering. De nationalist verklaarden zich daarop tegen het fascisme en het militair imperialisme en toonden zich genegen samen te werken met de Nederlandsch-Indische Overheid. Zoo vertrokken dan 500 Indonesische nationalist naar Australië om te gaan medewerken aan de taak der Nederlandsch-Indische regeering. Onder hen

Zoo kwamen ze binnen, de geallieerde troepen, op Nieuw Guinea, op Borneo of waar ook in de Pacific. Zegevierend, na harden verbitterden strijd. De bevolking troffen ze uitgemergeld en mishandeld aan. Eenheden van de N.I.C.A. boden dezen ongelukkigen, voor zover het bevrijde gebieden in onzen Indischen Archipel betreft, de eerste dringend vereischte hulp. Maar intusschen rukken de troepen onverbiddeijk verder ter verlossing van meer.

bevond zich ook Boerhanoeddin. In Australië ging men over tot de uitgave van de „Penjoeloe” (De Flambouw), een Indonesisch blad, uitgegeven onder auspiciën van den Regeeringsvoorlichtingsdienst. Van dit blad werd de heer Boerhanoeddin hoofdredacteur.

De heer Boerhanoeddin schetste in zijn rede het lot en lijden der Indonesische bevolking onder het Japansche juk. Daarbij stelde hij tevens in het licht de houding der Indonesische bevolking tegenover den Japanner. Aanvankelijk was de dessa-man, ontvankelijk voor beïnvloeding als de eenvoudige man overal ter wereld, als het ware gehypnotiseerd door de Japansche propaganda, die met veel kennis van zaken fijn op de inheemsche psyche afgestemd was.

Doch al spoedig viel het Japansche masker, toen na de verrassende ramp van Pearl Harbour, langzaam aan een keer in den gang van zaken kwam. Spreker beschreef in den breede het ruwe en wrede optreden der Japen, hun schending van alle adat (ge-

woonte) en het gebrek aan voedsel en kleeren.

Na de rede van den heer Boerhanoeddin was er gelegenheid om vragen in te dienen, waarvan ruimschoots gebruik werd gemaakt.

Onze medewerkers

„Het Indisch Nieuws” heeft zich de medewerking verzekerd van een aantal deskundige journalisten en experts op Oost- en West-Indisch gebied.

Een tweetal dezer medewerkers is reeds op weg naar het Verre Oosten om bij de terugkeer der Nederlandsch-Indische regeering aanwezig te zijn.

Onze lezers kunnen dus ten spoedigste actueele artikelen en foto's uit ons bevrijde Indië verwachten.

Ook een tweetal West-Indische experts hebben hun medewerking toegezegd, en reeds verleend bij de redactie van dit eerste nummer.

Tevens zal een bijzondere correspondent ons binnenkort artikelen zenden uit het Transitcamp „Woodfarm” in Engeland, waarin bijzonderlijk de opleiding der Gezagsbataljons voor Indië zal worden belicht.

Na een geslaagde landing of andere succesvolle operatie werden de krijgsgevangenen binnengebracht. Veel gevangenen heeft men overigens niet gemaakt, dank zij het Japansche religieuze fanatisme en..... de verbittering der geallieerden. Op de foto ziet men twee Japansche krijgsgevangenen, die, in Arso door Nederlandsch Indische strijdkrachten gegrepen, onder bewaking in Kota Nica — Hollandia, Nieuw Guinea — aankomen.

Luitenant-Admiraal C. E. L. HELFRICH, Commandant van alle Nederl. strijdkrachten in het Verre Oosten en Opperbevelhebber der geheele Nederlandsche vloot, die namens het Koninkrijk der Nederlanden het protocol van de overgave van Japan heeft ondertekend.

BIJ ONS EERSTE NUMMER

Deskundige voorlichting in Nederland over onze Overzeesche Gebiedsdeelen is een landsbelang van groote beteekenis, en ons blad zal hieraan zooveel mogelijk tegemoet komen.

Méér dan ooit is het thans noodig, voor de handhaving van Nederlands plaats in de rij der naties, dat de bevolking van ons land zal beseffen, wat het Nederlandsche Koninkrijk is: niet alleen het Rijk in Europa, doch daarmee nauw verbonden de deelen van het Rijk Overzee, Indonesië, Curaçao en Suriname, verenigd in het Rijkverband, niet een volk van 9 miljoen, doch een Rijk met ruim 80 miljoen inwoners.

Thans, nu er allerwege belangstelling wordt gekoesterd voor Indonesië, en H.M. de Koningin in haar rede van 7 December 1942 gelijkberechtiging van Indonesië heeft toegezegd, zullen wij trachten U regelmatig door woord en beeld van het verloop en gebeuren in Indonesië op de hoogte te houden.

„Het Indisch Nieuws” is het onafhankelijk weekblad in Nederland voor alle Nederlanders, die belangstelling hebben voor Indonesië en aanvoelen wat de Overzeesche Gebiedsdeelen voor Nederland beteekenen, alsook voor de talloze Nederlandsche families, met betrekkingen overzee. Zij blijven door „Het Indisch Nieuws” op de hoogte van de omgeving waarin hun Rijksgenooten, vrienden en verwanten leven en leeren hun omstandigheden begrijpen. Aan den anderen

kant zal het blad duidelijk maken wat Nederland voor de Overzeesche Gebiedsdeelen beteekent in materieel en ideëel opzicht.

Voor den Indischman in Nederland, die Indonesië lief heeft, is het een kundige en betrouwbare berichtgever, die hem in onafgebroken, wekelijksch contact brengt met het schoone land aan den Evenaar, waar hij de beste jaren van zijn leven doorbracht en waaraan hij zulke onvergetelijke herinneringen heeft.

Echter niet alleen het nieuws uit Indonesië zal in ons weekblad een ruime plaats vinden; ook het leven en werken van de Indische menschen hier te lande, zal geregistreerd worden. Er is in Nederland nog een uitgestrekt terrein, waarop zich de Indische bedrijvigheid afspeelt en ook hierop zal „Het Indisch Nieuws” zijn licht laten schijnen.

Wij spreken de hoop uit, dat de kennismaking met „Het Indisch Nieuws” zal leiden tot aangename en duurzame relaties met het Nederlandsche en Indonesische publiek.

Directie — Hoofdredactie.

OPLEIDING VOOR INDOLOGEN WEER OPENGESTELD

Een kans voor vele, ook Indonesische, Jongeren

De opleiding voor Indologen is weer opengesteld. Dit jaar kan hier te lande een aantal jongelieden — waaronder ook Indonesiërs — in aanmerking komen voor aanwijzing tot candidaat-Indisch ambtenaar (Indoloog). Na aan een der Rijksuniversiteiten te Leiden of Utrecht een der Indologische doctorale examens te hebben afgelegd, zullen deze jongelieden van regeeringswege naar Nederlandsch-Indië worden uitgezonden om aldaar te worden benoemd tot adspirant-controleur bij het Binnenlandsch Bestuur. Aan deze aanwijzing is verbonden het genot van een studietoelage van f 325.—'s jaars; deze toelage strekt tot voldoening van het verschuldigde collegegeld.

De aanwijzing wordt voorbereid door een aantal commissies, die bij haar onderzoek letten op het verleden van de gegadigden, alsmede op den uitslag van een examen, waaraan zij zich moeten onderwerpen. Voor aanwijzing komen uitsluitend in aanmerking jongelui met het diploma Gymnasium (of Staatsexamen), of met het diploma H.B.S. 5-jarige cursus, (in Nederland of Nederlandsch-Indië) of wel Algemeene Middelbare School (A.M.S.) in Nederlandsch Indië, Afdeling A I, A II of B.

Gegadigden mogen op 1 September 1945 den leeftijd van 26 jaar nog niet hebben bereikt.

Daarenboven kunnen zich aanmelden

zij, die reeds vóór 1945 daadwerkelijk de Indologische studie hebben aangevangen, alsook zij, die reeds vroeger als candidaat-Indisch ambtenaar werden aangewezen, doch met wie de verbintenis om eenigerlei reden werd verbroken.

Daar wegens de bezetting de aanmelding zes jaren lang heeft stilgestaan, is er op het gebied der personeelsvoorziening voor het Binnenlandsch Bestuur van Indië een groote achterstand in te halen. De groep, die dit jaar zal worden aangewezen, zal dan ook grooter zijn dan normaliter het geval placht te wesen. Vóór den oorlog werden per jaar 60 à 70 candidaten aangewezen. Het ligt in de bedoeling dit jaar ongeveer honderd candidaten aan te nemen. Het belangrijkste is thans wel het feit, dat ook Indonesiërs lid zullen kunnen worden van het Europeesche B.B.

Zooals men ziet, is er wat den leeftijd betreft rekening gehouden met de abnormale oorlogsjaren. Ook inzake het admittie-examen wordt soepelheid betracht om dezelfde reden.

Uitvoerige schriftelijke inlichtingen zijn te bevragen bij den heer A. A. Gerbrands, Ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen, Plein 1, Den Haag, bij wien ook de sollicitaties moeten worden ingediend.

Luit.-generaal L. H. van Oyen, commandant van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger. — Toen deze foto van hem werd genomen, was hij nog kolonel, adjudant i.b.d. van H.M. de Koningin en wnd. inspecteur en commandant der Militaire Luchtmacht.

Luit. Generaal Van Oyen was vertegenwoordiger van het Koninkrijk der Nederlanden bij de preliminaire capitulatiebesprekingen te Manilla.

Nederlandsch-Indië in den Japanschen storm

Er is veel geleden en veel verwoest, doch de toekomst is hoopgevend

Oud-Minister Kerstens over zijn ervaringen

De heer P. A. Kerstens, oud-minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en Landbouw en Visscherij, thans directeur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst in Nederlandsch-Indië, vertoef sedert eenigen tijd als Indisch Regeerings-Commissaris ter beschikking van den Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, hier te lande.

De heer Kerstens, die ondanks zijn drukke ambtelijke werkzaamheden, immer zijn beminnelijkheid weet te bewaren, draagt den publicisten een warm hart toe. En zoo is het dan dat we hieronder het een en ander van zijn ervaringen kunnen verhalen. Ervaringen, die eenerzijds een schrijnend beeld geven van de ellende van talloze land- en rijksgenooten in het Oosten, maar anderzijds in ons de hoop sterken op een betere toekomst. Aan Indië de toekomst, de toekomst aan de jeugd!

Nederlandsch-Indië heeft, aldus de heer Kerstens, zwaar geleden onder den druk van den Japanschen bezetter, doch er bestaat gegronde hoop voor een groote toekomst van dit eilandrijk. Om dit te bereiken zal er veel arbeid moeten worden verricht door alle bevolkingsgroepen.

o

Het lot der geïnterneerden

Wat betreft de positie der Europeanen tijdens de Japansche bezetting, hierover zijn geen preciese gegevens beschikbaar.

Vooropgesteld moet worden, dat alle Europeanen in Ned. Indië zijn geïnterneerd en ondergebracht in kampen. In den eersten tijd werd deze maatregel niet toegepast op hen, die men in een of andere leidende functie noodig had en die hun werkzaamheden mochten voortzetten totdat een vervanger was opgeleid of aangekomen, waarna ook zij in de kampen werden geïnterneerd. De situatie in deze civiele kampen is zeer verschillend en hangt af van de houding van den commandant, de algemeene situatie, de voedselpositie en de mogelijkheid van verkeer met de buitenwereld. Plaatselijk geven deze factoren groote verschillen te zien, zoodat een totaal beeld moeilijk is te geven. Waren in het begin de gezinnen gescheiden, de mannen ondergebracht in speciale kampen en vrouwen en kinderen in andere, later is dit gedeeltelijk gewijzigd en zijn vele gezinnen weer herenigd. In verschillende kampen is de toestand dragelijk; de geïnterneerden mogen er overdag het kamp verlaten en inkoop doen. Voor andere kampen is dit evenwel niet toegestaan.

o

De kampen der krijgsgevangenen

Wat betreft de kampen voor krijgsgevangenen, ook hierover is niet veel bekend, doch wat bekend geworden is geeft aanleiding tot sombere vermoeden.

Een wel zeer treurig beeld geeft een brief van een in de Philippijnen bevrijde gevangene, die aan zijn familie o.m. het volgende schreef: „Van 8 Maart 1942 tot Jan. 1943 waren we krijgsgevangenen op Java in een kamp te Tjilatjap aan de Zuidkust. We moesten werken en werden behandeld als Inlandsche koelies, met dien verstande, dat we minder te eten kregen dan een koelie en meer slaag. Januari 1943 verhuisden we naar Singapore, daarna naar een kamp in de jungle van Thailand (Siam). Hier moesten we samen met Engelsche krijgsge-

dreef gedurende tien uren in zee, werden opgepikt en naar Manilla gebracht. Ik kwam in Manilla in het hospitaal met beri-beri en dysenterie. Den 4en Februari werden we bevrijd door de Amerikanen. Mijn gezondheidstoestand is nu bevredigend.”

Solidariteit tusschen de Bevolkingsgroepen

Wat betreft de verhouding van de bevolkingsgroepen onderling, ook hierop is

En hier ziet U in het midden den populaireren Staatsman-zakenman, den heer P. A. Kerstens, Indisch regeeringscommissaris ter beschikking van den Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, tevens Directeur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst in Nederlandsch Indië. — Herkent U in hem den oud-Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij?

De heer Kerstens vereeuwigd tijdens zijn bezoek aan Hollanders op Nieuw Guinea. Links van hem Adjutant S. Struikema en den 2den luitenant J. Veldbusch. Rechts: Zuster Jongema en Mr. Moffat.

vangenen een spoorlijn aanleggen. De ontberingen waren groot, er heerste veel ziekte en er kwamen veel sterfgevallen voor. Ik raakte gewond bij een ontploffing, werd afgevoerd naar een hospitaalkamp en werkte na mijn genezing in dit kamp als verpleger tot Juni 1944. Alle krijgsgevangenen werden nu op transport gesteld naar Singapore. Veertig man in een goederenwagen, vijf dagen en nachten lang, we mochten alleen naar buiten voor zekere behoeften. In Singapore op de boot, 600 man in een ruim, op transport naar Japan. Door allerlei tegenslag drie maanden aan boord. Twee slechte maaltijden per dag, zout water te drinken. Tientallen sterfgevallen, beri-beri en dysenterie. Lijken lagen bij acht tot twaalf op het dek om over boord gezet te worden. Na drie maanden ellende werd tot overmaat nog het schip gebombardeerd. Van de 1200 man, die nog over waren, verdronken er ca. 1050. De rest, waartoe ik zelf behoor,

geen algemeen antwoord te geven, daar er slechts betrekkelijk weinig naar buiten is doorgedrongen. Er zijn echter twee feiten, die eenigermate een indruk kunnen geven. Allereerst dan zijn tal van Inheemsche mannen en vrouwen streng gestraft, ja zelfs gemarteld, omdat zij pogingen deden hun toean of njonja te helpen met voedsel of anderszins. Het tweede feit betreft de houding van de Indo-Europeesche groep. Deze groep heeft zich altijd Nederlander gevoeld, doch nu is deze houding in het vuur beproefd! De afkondiging van massale, strenge maatregelen tegen de Indo-Europeanen in Indië is er het beste bewijs voor, dat zij zich verzetten tegen den Japanner en dezen veel last veroorzaakten. Voor de weinigen, die nog twijfelden aan deze groep, is dit wel een zeer duidelijk bewijs.

Hoe zal nu de Indonesiër staan tegenover het terugkeerende Nederlandsche gezag? De heer Kerstens meende dat

Het Nederlandsch-Indische leger voerde een ongelijke strijd. Een ver overmachtige vijand, voorzien van groote hoeveelheden superieur materiaal, noopte de strijdkrachten op Java op 7 Maart 1942 den strijd te staken. Maar in andere deelen van den Archipel duurde de strijd voort. De verdedigers van Timor verwierven onovergankelijken roem. Het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, samengesteld uit soldaten van velerlei landaard, bleef zijn traditie getrouw. — Deze foto toont U een troepje manschappen tijdens een oefening met machinegeweren in een opleidingskamp op Nieuw Guinea.

Economische chaos

De economische situatie is over het algemeen genomen zeer slecht, er is geen handel mogelijk en geen bedrijf, de lonen zijn minder gestegen dan de belasting, enz. De inheemsche bevolking leeft dan ook in benarde omstandigheden. Ook op het gebied der voedselvoorziening staan de zaken er zeer slecht voor. De zoo subtiële kwestie der rijstvoorziening, die onder Nederlandsche leiding met zooveel zorg werd behandeld, dat in de laatste jaren daaromtrent nergens moeilijkheden ontstonden, is totaal verstoord. Op vele plaatsen wordt honger geleden, omdat goede sawahgronden en gronden voor tweede gewassen moesten worden beplant met djarak (voor de productie van ricinusolie) en katoen. Teekenend voor de situatie is, dat de Japansche radio in Ned. Indië in haar uitzendingen recepten omriep, voor de smakelijke bereiding van... ratten! Voor de engene, die de toestanden in Indië kent, spreekt dit wel zeer duidelijk; een rat wordt door den Indonesiër als nog onreiner beschouwd dan een varken!

hieromtrent niets concreets gezegd kan worden, omdat men niet alle factoren en omstandigheden kent. Nochtans kan het volgende worden vastgesteld. In de eerste plaats heeft de Inheemsche bevolking tot aan den dag van de bezetting op geen enkele wijze een vijandige houding aangenomen of getoond tegenover de Europeanen, terwijl geen enkel Inheemsch journalist in zijn blad ook maar één woord schreef ten ongunste van de Nederlanders en ten gunste der Japanners, ook toen zij de zekerheid hadden, dat Ned. Indië binnen 24 uur door den overweldigder zou zijn bezet. Ten tweede heeft het Japansche regiem zooveel kolossale fouten begaan jegens de Inheemsche bevolking, dat men er algemeen van doordrongen is hoe goed men het eigenlijk had onder de „kompenie”. Maar, zooals gezegd, niemand kan hieromtrent op het oogenblik een juiste uitspraak geven, daar b.v. niet te schatten is welk effect de propaganda van den Japanner zal hebben, een propaganda, die gericht is op de rassentegenstellingen. In dit verband gaf de heer Kerstens als zijn meening, dat de toekomstige verhouding tusschen Nederland en Indonesië het allerbeste staatsmanschap van Nederland zal eischen, ook indien alles zoo gunstig mogelijk uitvalt. Om de regeling van deze verhouding een volkomen vreedig en vlot verloop te doen hebben naar ieders wensch, daarvoor zal een wijd begrip en een groote vrijheid noodig zijn. Wij Nederlanders kunnen er op rekenen, dat wij over het algemeen met verlangen worden terugverwacht, doch wij komen niet terug zooals het vroeger was. Er zijn andere verhoudingen ontstaan en

de klok kan in dit opzicht niet worden terug gezet.

Het leven van de soldaten bestaat — gelukkig — niet uitsluitend uit vechten. Jongens van het Nederlandsch-Indische leger, na terugkomst van een patrouilletocht, aan den wasch! De baboe-tjoetji (waschvrouw) zou het hun niet verbeteren!

ROODE-KRUIS-EENHEDEN naar Indië

AMERIK. VERPLEEGSTERS BEZOEKEN EEN ZIEKENHUIS OP BIAK.
 Aan het NICA ziekenhuis op Biak, dat onder leiding staat van den officier van gezondheid luitenant Abdoerival, zijn Indische verpleegsters verbonden; ook werkt er één Papoeaneesche verpleegster. Deze verpleegsters dragen dezelfde uniformen als hun collega's van het Amerikaanse leger.
 Eenige Amerikaanse verpleegsters bezoeken het ziekenhuis. Luitenant Abdoerival begroet de Amerikaanse verpleegsters aan den ingang van het ziekenhuis.

In verband met de capitulatie van Japan is de Oost Indische Kamer van het Rode Kruis voor zware problemen komen te staan, die ze echter met groote energie heeft aangevat. Haar oorspronkelijke plannen in groote lijn getrouw blijvende, heeft ze het toch reeds hooge tempo der werkzaamheden nog verder opgevoerd.

Het plan der O.I.K. omvatte allereerst de vorming van een basis-hospitaal, of anders gezegd, van een basisgroep, bestaande uit een dertig- of veertigtal specialisten (chirurgen, internisten, bacteriologen, patholoog anatomen, e.d.). Nu de bevrijding een feit is geworden, zullen zij een groep vormen, die zoowel voor den wetenschappelijken arbeid in Indië als bij het nieuw op te zetten medisch hooger onderwijs van de allergrootste waarde zal zijn. Uit dien hoofde wordt hier te lande aan de selectie dezer artsen groote zorg besteed en zal de keuze zoo geschieden, dat de groep een zoo groot mogelijke diversiteit vertoont, m. a. w. een zoo groot mogelijk wetenschappelijk terrein bestrijkt.

Als tweede taak had de O.I.K. zich de uitzending gedacht van een honderd-zestigstal medisch-sociale groepen, bestaande uit medisch en verplegend personeel, onder wie een arts en een tand-arts, met enige hulpkrachten. De eenheden worden in Nederland als teams gevormd. Elk team is naar samenstelling een klein organisch geheel — en moet dit blijven ook, wil het maximaal ren-

dement afwerpen. Deze Rode Kruis-eenheden zullen in Nica-verband worden uitgezonden.

De uitzending nu wordt thans, met het oog op de verrassend snelle capitulatie van Japan sneller uitgevoerd dan in de oorspronkelijke bedoeling lag. H. K. H. Prinses Juliana heeft reeds hieromtrent verschillende mededeelingen gedaan. In aansluiting hierop kan bovendien nog het volgende worden gemeld. Onverwijld worden tien eenheden, van bovengenoemde samenstelling, gemobiliseerd. Tevens wordt een twintigtal specialisten van de z.g. basisgroep aanstonds uitgezonden. Voorts zal zoo spoedig mogelijk een groep bloedtransfusiedienst naar Indië vertrekken. De opleiding van verpleegkrachten, noodig voor de vorming van verdere medische verzorgingseenheden, die eerstgenoemd tiental zoo spoedig mogelijk zullen komen versterken, zal in verschillende grootere plaatsen hier te lande krachtig ter hand worden genomen.

Zoals gezegd, vindt de uitzending uiteraard plaats in N.I.C.A.-verband, echter onder auspiciën van het Nederlandsche Rode Kruis. De Rode Kruis-eenheden dragen Nica-uniformen, met de hoofdaanduiding „Nederlandsch Indië” op de mouw. Dat zij onder auspiciën van het Nederlandsche Rode Kruis zijn uitgezonden, blijkt uit het Rode Kruis-embleem op dezelfde mouw met de aanduiding „Nederland” daarbij.

Deze uitzending van Rode Kruis-„units” dient men in zijn juiste betekenis te zien. Het is een geste — een symbool! Daarom ook is het zoo goed, dat deze eenheden zelfstandig in het Nica-verband blijven werken en zoo de teekenen van het Nederlandsche Rode Kruis tot in de rimboe uitdragen. Een

Medici en verplegers van de N.I.C.A. (Netherlands Indies Civil Administration) verleenen aan de ondervoede en dikwerf door besmettelijke ziekten geteisterde bevolking geneeskundige hulp. De taak waarvoor deze mannen staan is welhaast onmenselijk. Doch er wordt gedaan wat mensen mogelijk is en... méér dan dat!

Lt.-Generaal M. Boerstra, gewezen commandant van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger, thans voorzitter van de Indische Kamer van het Nederlandsche Roode Kruis.

ieder, die kan, steune daarom deze actie, die groote financieele offers vergt, maar die den Nederlandschen naam in het algemeen en den roep van het Nederlandsche Roode Kruis in het bijzonder tot in de afgelegenste kampongs ten goede zal komen.

Trouwens dat de „unit“-gedachte ook uit practisch oogpunt een onafwijsbare voorwaarde is voor het organisch werken zal een ieder duidelijk zijn. Zooals gezegd vormen de eenheden organische groepen, wier functies een en ondeelbaar zijn. Hoewel de O.I.K. van het Nederlandsche Roode Kruis zich geenszins wil begeven op het terrein van den dienst der Volksgezondheid, die overigens in Indië weer nagenoeg uit het niet zal moeten worden opgebouwd, zal het R.K. toch de taak van den D.V.G. in den beginne aanmerkelijk verlichten door voor de selectie en samenvoeging in organisch verband te zorgen van de hier te lande daartoe beschikbare krachten en door de financiering daarvan op zich te nemen in den eersten tijd van de bevrijding — zegge gedurende het eerste jaar — en zoodoende zorg te dragen voor de aanwezigheid in Nederlandsch-Indië van een bron van medische en verplegende krachten, waaruit de D.V.G. zal kunnen putten bij het tot stand brengen van zijn definitieve organisatie.

Het Indisch Nieuws

verschijnt éénmaal per week
Abonnementsprijs p. kw. f5.—
bij vooruitbetaling te voldoen

Administratie:

VONDELSTRAAT 125
's-Gravenhage, Telef. 391429

Indië door een Hollandschen bril

Hoe het niet moet

Tusschen alle „problemen“ van dezen tijd, is dat van de verhouding tusschen Nederland en Indonesië, zeer belangrijk, ja zelfs doorslaggevend voor alle deelen van het Rijk.

Wij zullen niet schrijven over de politieke of economische kanten van deze zaak, maar wij zouden ons hart wel eens willen luchten over de belangstelling vóór en de kennis over Indonesië in ons eigen land.

Of dit vraagstuk ooit zal worden opgelost, weten wij niet, doch wel is onze vaste overtuiging, dat op den duur een betere verhouding kan worden bereikt door een zuiverder kennis van zaken, van hetgeen in Indonesië omgaat.

De Nederlanders, die in Indië waren, hadden dit vóór op hun thuisgebleven landgenooten, dat zij van de verhoudingen in het moederland in ieder geval van huis uit op de hoogte waren. Dat beeld kan verbleeken, doch het zal onder den invloed van nieuwe ervaringen in de tropen wellicht wat worden geïdealiseerd... è? het tegendeel — er waren ook Nederlanders in Indië, die tot de conclusie waren gekomen, dat er niets meer deugde in het landje aan de Noordzee — in ieder geval stonden deze menschen niet vreemd tegenover de Nederlandsche toestanden. Wel staat de gemiddelde Nederlander vreemd tegenover de Indonesische toestanden.

Vroeger had men daar zeer weinig belangstelling voor, doch sedert eenige jaren is door de omstandigheden een zekere dorst naar kennis ontstaan en wordt er eenige interesse getoond. De groote fout, gemaakt b.v. bij het beoordeelen van Indonesische toestanden, is, dat men over het algemeen de zaak door een Westersche bril bekijkt, zonder op de hoogte te zijn van psyche van de bevolking van deze gebiedsdeelen. Hoe het ook zij, deze belangstelling is er en wij zullen zooveel mogelijk daaraan tegemoet komen op populaire, doch verantwoorde wijze. Het is niet noodig, dat iedere Nederlander rondloopt met een oordeel over allerlei belangrijke kwesties, zooals het Hollandsch-Indonesisch onderwijs, de be-

De Indische Regeering

De Indische Regeering bestond bij ontstaan van den Gouverneur Generaal uit den Luitenant Gouverneur-Generaal, den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, den Legercommandant, Hoofd van het Departement van Oorlog, den Directeur van Justitie, dien van Financiën, dien van Onderwijs en Eeredienst, dien van Economische Zaken en dien van Verkeer en Waterstaat.

Dit geheel vormt den Raad van Departementshoofden, die een vroeger niet bestaande staatsrechtelijke functie bekleedt in zooverre, dat de Lt. Gouverneur-Generaal geen ordonnanties (= het Indische equivalent van wetten) kan vaststellen dan in overeenstemming met den Raad van Departementshoofden. De Departementshoofden dragen een eigen staatsrechtelijke verantwoordelijkheid, thans nog niet ieder afzonderlijk, doch wel collectief. Deze vernieuwing werd tijdens de Londensche Regeeringsperiode vastgesteld bij Koninklijk Besluit.

De Raad van Departementshoofden neemt dus nu, d.i. tijdelijk, de plaats in van zoowel den Raad van Indië als van den Volksraad.

Meestal nemen aan de beraadslagingen van den Raad van D.H. te Brisbane ook deel de Nederlandsche Gezant te Canberra en de Marine Commandant in Australië. Voorts kunnen voor bepaalde doeleinden, en wel voor algemeene beleidskwesties, buitengewone leden in den Raad van D.H. benoemd worden. Thans kennen we een zoo'n buitengewoon lid en wel den Soendaneesch medicus Dr. Raden Ma'moen Alrashid Koesoemadilaga. Het gewone Indonesische lid, Raden Loekman Djajadiningrad, de vorige Directeur van Onderwijs en Eeredienst, is het vorig jaar overleden.

stuurshervorming en de politieke partijen. Dit zou teveel geëischt zijn, maar noodig en nuttig is: dat men een indruk krijgt van de taak van Nederland in samenwerking met de Indonesische bevolkingsgroepen, van den arbeid, van de krachtsontwikkeling en van het initiatief dat genomen zal moeten worden om de toekomst voor allen te verzekeren.

Pr.

De industrialisatie van Indië

Op het gebied van de industrialisatie van Ned. Indië in de periode tusschen de bezetting van Nederland en de bezetting van Ned. Indië is nuttig werk verricht. Zoo was er op Java een volledige installatie aanwezig voor een gloeilampenfabriek van Philips, met instructies hoe en waar deze in werking moest worden gesteld in geval van bezetting van het Moederland. Dit is dan ook gebeurd.

Ook de textielnijverheid ging vooruit. Zoo waren in de bontweverij te Garoet in October 1941 reeds 1600 weefgetouwen in bedrijf, terwijl ook elders weverijen werden opgericht, b.v. door Arabieren in Oost-Java.

Een ander voorbeeld was de tabaksindustrie Negresco, die niet alleen geheel Ned. Indië van sigaren voorzag, doch ook groote hoeveelheden exporteerde naargieke en idealistische Nederlanders.

Shanghai, Australië, Zuid-Afrika en Curaçao. Hier waren voor de bezetting 1460 sigarenmaaksters aan het werk, naast de machinale fabricatie voor de goedkoopere markt. Hiermede kon evenwel nog niet aan alle vraag worden voldaan.

De industrialisatie van Ned. Indië is overigens een moeilijk vraagstuk, daar staal, ijzer en kolen ontbreken. Groote mogelijkheden bestaan echter b.v. op het gebied van de textielnijverheid, tabak en aardewerk. In het verleden is reeds bewezen dat de Indonesische arbeiders een groote aanleg hebben voor lichte fabrieksarbeid, meer dan voor het werk in de z.g. zware industrie.

Voor de uitbreiding van de industrialisatie zal echter veel geschoold personeel noodig zijn, dat in Ned. Indië niet aanwezig is, hoewel dit in de toekomst daar zal worden opgeleid.

Hier ligt een kans voor jonge, energieke en idealistische Nederlanders.

UIT DE WEST

SURINAME EN CURAÇAO

Opbloei tijdens de oorlogsjaren

Omspoeld door den machtigen Atlantischen Oceaan en de blauwe Caribische Zee, liggen daar rond den evenaar de beide deelen van het Koninkrijk der Nederlanden, Suriname en Curaçao. Gebiedsdeelen, waar vier rassen der menschheid samenwonen. Suriname, als een deel van ons Koninkrijk in Amerika, op Zuid-Amerika's noordkust, waar het, hoewel het bijna vijf malen grooter dan Nederland is, een zeer bescheiden plaats inneemt tusschen de andere Zuid-Amerikaansche staten, zooals Brazilië, Chili, Venezuela en Argentinië, Curaçao als een der voornaamste eilanden der Antillen, als wereldhaven tusschen de Engelsche en Fransche naburen.

Nauw en langdurig zijn beide gebiedsdeelen met het moederland verbonden, Suriname 278 jaren, Curaçao ruim drie eeuwen (310 jaren).

Beide zijn rijk en arm geweest, Suriname was rijk, toen de slavernij nog bloeide en goedkope werkkrachten het mogelijk maakten een rijken oogst aan suiker, koffie, cacao en andere producten over zee te voeren. Curaçao was rijk, — vooral Sint Eustatius — („de gouden rots”), toen groote winsten door den slavenhandel konden worden geboekt. Maar later vervielen beide tot „lastposten”

toestand, dat in 1908 in het moederland een geldinzameling moest gehouden worden om een ondersteuningsfonds te stichten, waaruit aan het arme gebiedsdeel hulp kon worden verleend. Toen was er nog geen schitterende haven, die de vloot van olieschepen en stoomvaart-

woord van den dichter: „Curaçao, Curaçao, ik heb het land aan jou”!

De zure naam is zoet geworden. In de laatste vijf jaren van de wereldworsteling heeft Suriname bijgedragen in de levering van bauxiet voor de aluminiumproductie. Curaçao is geëerd, gevierd, ja

SCHOTTEGAT — CURAÇAO.

lijnen ontving, die welvaart en rijkdom bracht en zijn wereldnaam vestigde.

Veel is er vooral in den tweeden wereldoorlog in beide gebiedsdeelen veranderd, toen er — na de overweldiging van Nederland en van de Oost Indische gebiedsdeelen — de Nederlandsche driekleur fier bleef wapperen.

Niet langer verdiende de West de „Zuure naam”, die gouverneur-generaal Mauricius (1742—1751) het toedacht in zijn voorrede tot zijn „Onledigen ouderdom”.

benijd, wegens zijn grooten voorspoed en welvaart.

De beteekenis van West-Indië — waaronder wij beide gebiedsdeelen rond den evenaar willen begrijpen — is zoo juist uitgedrukt door een op Curaçao verschijnend dagblad, dat schrijft:

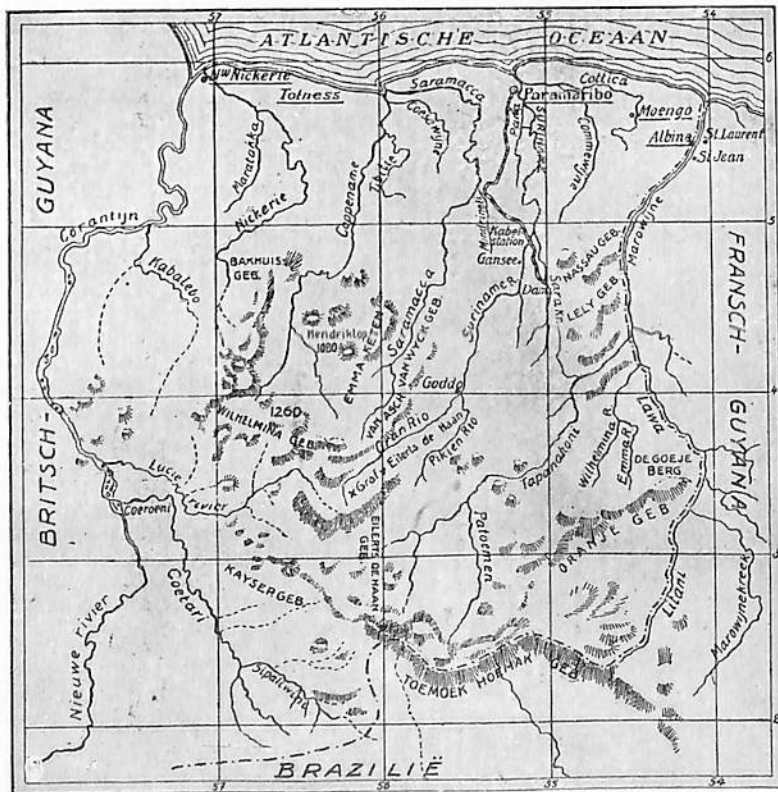
„Nederland heeft, geloof ik, geen reden om te vreezen voor aantasting van zijn grondgebied, noch zijn souvereiniteit. Daarvoor heeft toch zijn strijdmacht zich met te volledige overgave en met aanwending van al haar — zij het dan ook zwakke — krachten aangesloten bij de geallieerde strijdmachten; daarvoor heeft zijn onvolprezen koopvaardij — ik vergeet hierbij de tankervloot vooral niet — te onschatbare diensten bewezen; daarvoor hebben ook Curaçao en Aruba, met hun machtige olieraffinaderijen, en Suriname met zijn bauxiet, een te overwegend aandeel gehad in de voorziening van de geallieerde oorlogvoering van onontbeerlijke oorlogsmaterialen.”

In de landbouwkolonie Suriname is mineraal van grooter beteekenis geworden; op Curaçao, vanwaar fosfaat en zout kwam en de welvaart niet door voortbrengselen van eigen bodem ontstond, maar door de opening der schatkamers van het rijke olieland Venezuela, wil men trachten landbouw en veeteelt, sedert jaren zoo lang verwaarloosd, tot meer ontwikkeling te brengen nu een departement van landbouw, veeteelt en visscherij in het leven geroepen is.

Meer samenwerking van beide gebiedsdeelen en uitwisseling van producten staan op het programma. Hierover een volgend maal.

Na het schrijven van het bovenstaande bereikten ons minder opgewekte berichten. Door gebrek aan werkkrachten dreigt de suikerplantage „Marienburg” van de Nederlandsche Handel Maatschappij te worden gesloten. Dat zou voor Suriname een heele slag zijn! De bauxiet-voortbrenging is sterk achteruit gelopen, doordat Noord Amerika met het oog op het duikbootengevaar in de Caribische Zee zijn eigen bauxiet is gaan exploiteeren. Zulks in weerwil van de omstandigheid dat deze niet van zulke goede kwaliteit is als die van Suriname. Voor het eerst had Suriname in 1942 een sluitende begroting. Dat was een lichtpunt. Of zich die toestand zal handhaven, moeten wij afwachten.

Fred. Oudschans Dentz.

KAARTJE VAN SURINAME.

van Nederland. Jaarlijks moest het moederland miljoenen bijpassen! Suriname trok alleen al van 1845 tot 1942 voor 105 miljoen gulden aan steun! Slechts één jaar kwam er in die periode, n.l. in 1857, een batig saldo op de begroting voor!

Curaçao kwam, arm en droog, ook door misoogst, in zulk een kwijnenden

„De zuure-naam alleen maakt met
[zijn bloot geluid
„De muzen schuw en 't paard
[vliegt achteruit”, —
zoo schreef deze bestuurder-dichter, van
het cultuur arme land.

Niet langer geldt het bitter spottende

Volkslectuur in Indië

Het werk van „Balai Poestaka”

Het kantoor voor de Volkslectuur in Indië — Balai Poestaka — heeft vóór dezen oorlog in het Oostelijk Gebiedsdeel van ons Rijk wel een zeer belangrijke rol gespeeld in de volksoontwikkeling.

Deze instelling genoot dan ook terecht bij de Indonesische bevolking van Nederlandsch Indië en zelfs in de Straits en de Maleische Staten, groote bekendheid en goede faam.

Minder bekend was zij voor een groot deel van het Europeesch publiek, zelfs van dat in Indië.

En om haar verdiensten en wegens haar geringe bekendheid bij de Europeanen willen wij hieronder het een en ander over dit instituut vertellen, temeer, daar te verwachten is, dat thans met nog meer kracht dan voorheen zal gestreefd worden naar ontwikkeling van het Indonesische volk in breede lagen.

De geringe bekendheid bij de Westerslingen is zeer verklaarbaar, daar „Volkslectuur” voornamelijk boeken en tijdschriften uitgeeft in de Inheemsche talen en slechts bij uitzondering ook in het Nederlandsch werken deed verschijnen. Nochtans is dit te betreuren. Dit merkwaardige bedrijf toch was de grootste uitgeverij van Z.O. Azië en eenig in zijn soort op de wereld.

Dat het Gouvernement van Nederlandsch Indië nu bijna dertig jaar geleden overging tot het oprichten van een eigen uitgeverij voor het Indonesische publiek, getuigt — aldus d'Oriënt — op een welsprekende wijze van de voortdurende zorg voor de geestelijke ontwikkeling van de bewoners dezer streken. En vormt — zoo willen wij er aan toevoegen — een waarborg voor de nabije toekomst van de Indonesische ontwikkeling.

Om nu de resultaten van het onderwijs, waardoor een belangrijk deel der Indonesische bevolking heeft leeren lezen en schrijven, niet te laten verdwijnen, is een behoorlijke leesstof onontbeerlijk.

Van particuliere zijde kon hierin niet op bevredigende wijze worden voorzien. Het Ned. Indische Gouvernement heeft dus zelf een uitgeverij gesticht, onder leiding van wetenschappelijk opgeleide Oriëntalist en met een staf van zeer bekwame Inheemsche redacteuren, die, op commercieele basis, aan de bevolking geregeld goede lectuur en voorlichting verschaffen. Dit gebeurde op verschillende manieren.

In de eerste plaats zijn er ongeveer drie duizend Volksbibliotheken opgericht, die onder controle van „Volkslectuur” tegen een billijke vergoeding boekwerken uitleenden. Deze bibliotheken waren in de scholen in den geheelen Archipel ondergebracht. Zij waren niet in de eerste plaats voor de leerlingen, doch voor de geheele bevolking bestemd. Voor de leerlingen waren er aparte bibliotheken met

kinderlectuur. In de tweede plaats werden de boeken van „Volkslectuur” verkocht door de overal verspreide agenten.

Tusschen twee haakjes: tot 1938 werden er ongeveer 1250 verschillende werken uitgegeven in een tiental talen, doch vooral in het Maleisch, Javaansch en Soendaneesch! Ook de postkantoren, die op alle eilanden ook in de binnenlanden gevestigd zijn, namen een steeds grooter aandeel in den verkoop. Daarnaast reden voortdurend vier groote verkoopauto's over Java en Sumatra, die op deze wijze ook voor de reclame zorgden. En tenslotte werden er ook talloze boekwerken centraal door het Kantoor te Batavia op aanvraag verstrekt.

Naast de boeken verschenen er drie tijdschriften, in het Maleisch, Javaansch en Soendaneesch, de eerste twee tweemaal, de laatstgenoemde eenmaal per week. Deze brachten artikelen op economisch, hygiënisch en velerlei ander gebied, gaven besprekingen van de belangrijkste gebeurtenissen in binnen- en buitenland en waren voorzien van vele illustraties. Hieraan waren toegevoegd een wetenschappelijk bijblad en een kinderblad. Zoo waren de lezers in de gelegenheid voor zeer matigen prijs op de hoogte te komen en te blijven van wat er in de wereld voorviel.

Een derde wijze om de volksoontwikkeling te bevorderen, naast de uitgave van boeken en tijdschriften en de telkenjare verschijnende zeer populaire volksalmanak in drie talen, bestond in de geregelde radio-uitzendingen via de NIROM over den geheelen Archipel, waarin steeds de nieuwe en belangrijke uitgaven behandeld werden en op het nut van goede lectuur werd gewezen.

Bij de uitgave van boekwerken werd er steeds naar gestreefd het allerbeste uit te geven. Daartoe werd er studie gemaakt van wat er aan oude Inheemsche litteratuur, in handschrift in wetenschappelijke collecties aanwezig, voor uitgave in boekvorm in aanmerking kwam. Vooral voor het Javaansch is deze bron zeer rijk. Maar ook werden er vertalingen of bewerkingen gegeven van de meesterwerken der wereldletterkunde en zoo is er dan ook geen bekend Engelsch, Duitsch, Fransch of ander schrijver of er zijn wel vertalingen van zijn werken in een der Inheemsche talen uitgekomen. Maar ook de meer moderne Inheemsche litteratuur vond men bij „Volkslectuur”, en zeer goede romans, vooral in het Maleisch, die de actueele in de Inheemsche maatschappij levende problemen behandelen, vonden een hartelijk onthaal bij het lezende publiek. Ook zijn er boeken over handel en nijverheid, economie en hygiëne, landbouw en veeteelt, uitgegeven. Men mag dus met recht zeggen, dat „Volkslectuur” alle gebieden bestreek

ENKELE KIJKJES IN HET BEDRIJF VAN „VOLKSLECTUUR”.

Bovenste foto: de staf van redacteurs en medewerkers.

Daaronder: een overzicht op de handzetterij.

De derde foto geeft een blik op de machinesetterij.

Daaronder: de expeditie heeft handen vol werk!

Ten slotte: de administratie in haar luchtig lokaal.

en zoo intensief en goed mogelijk haar taak vervulde in de verschaffing van goede en goedkope lectuur.

Vele millioenen boeken en tijdschriften zijn op deze wijze onder de bevolking verspreid. Overigens: de behoefte aan dergelijke lectuur stijgt naarmate er meer leerlingen de scholen verlaten en naarmate de tijdsomstandigheden hogere eischen stellen aan de menschen, die hieraan alleen dan kunnen voldoen als zij behoorlijk onderricht en goede voorlichting op allerlei gebied ontvangen.

Zoo speelde dan het Kantoor voor de „Volkslectuur” een belangrijke rol.

In de eerste plaats uit paedagogisch en maatschappelijk oogpunt. Het gaf leiding aan dat deel der bevolking dat de schoolbanken verlaten heeft, verruimde zijn blik, vermeerderde zijn kennis en bracht het ontspanning.

En in de tweede plaats vervulde Balai Poestaka een taak op economisch gebied.

Door haar voorlichting werkte zij mede om het economisch peil te verheffen. Tevens hielp zij langs vele wegen het contact tusschen het Westersche economische leven en de Inheemsche bevolking te versterken.

De opzet van de regeering was geheel ideëel en cultureel.

Ook Indië heeft zijn Prinsjesdag! Hier ziet men den gouverneur-generaal Tjarda van Starckenborgh Stachouwer op weg om een nieuwe Volksraadszitting te openen.

Het Indonesische Volkslied

De Nederlandsch Indische autoriteiten hebben kort geleden aan het bekende Indonesische volkslied „Indonesia Raja” den status van officieele hymne verleend. Voortaan zal het „Indonesia Raja” bij officieele en openbare plechtigheden gespeeld worden en wel na het Wilhelmus.

Dit Indische volkslied, dat den geboortegrond van zoovele millioenen onzer Rijksgenooten bezingt, is waard om ook in Nederland bekend te zijn.

Wij geven het daarom hieronder in zijn oorspronkelijken tekst, gevolgd door een vertaling van de hand van den heer G. L. Tichelman.

Indonesia, tanah airkoe
Tanah toempah darahkoe
Disanalah akoe berdiri

Mendjaga pandoe iboekoe
Indonesia, kebangsaankoe
Kebangsaan tanah airkoe
Marilah kita berseroe
„Indonesia Bersatoe”

Hidoeplah tanahnja, hidoeplah ra'jatnja
Bangsanja, djiwanja semoea
Sedarlah hatinja, sedarlah boedinja
Oentoek Indonesia Raja

Indonesia Raja, Moelia, Moelia
Tanahkoe, negrikoe, jang koetjinta
Indonesia Raja, Moelia, Moelia
Hidoeplah Indonesia Raja.

Sabang bevrijd!

Sabang is de eerste plaats in Nederlandsch-Indië, die na de capitulatie van Japan is bevrijd.

Op het eiland Bintang, 56 K.M. ten Oosten van Singapore, kwam op 3 September j.l. de overeenkomst tot stand betreffende de overgave van Sabang door de Japanners.

Op 4 September werd de effectieve overgave geteekend aan boord van het Britsche oorlogsschip „London”. Dienzelfden dag nam een detachement Brit-

Indonesië! Mijn geboorteland;
Dierbaar land, waar ik ben ontstaan;
Zie! Ik houd wakend op dien bodem
[stand,

Moeder, voor Uw heilige vaan.
Indonesië, aller Vaderland!
Volk, mijn volk, juich luid te saâm,
Voorgoed verbonden door één hechten
„Indonesië”. [band:

Blijf tot in alle eeuwigheid
O! land; O! volk; O! ziel bestaan.
Uw hart en geest bewust — bereid,
Groot Indonesië, tot groote daân.

Groot Indonesië, zeer verheven
Grond mijner Vaderen, edel en gewijd,
Gij zijt mijn liefde en mijn leven.
Besta, Groot Indonesië, tot in der
[eeuwigheid!

sche mariniers de haven van de Japanners over.

Sabang is de groote aanloophaven voor de meeste schepen, die op Indië of andere gebieden in het Verre Oosten varen. Gelegen op het eiland Weh, ten Noorden van Sumatra, is het uitermate gunstig gelegen voor de scheepvaart, die er een goede bunkerplaats vindt.

Aan Sabang zijn voor de Indisch-gasten vele herinneringen verbonden: de herinnering van de eerste kennismaking met Indonesië, of die van den laatsten groet aan het schoone eilandrijk.

Dobinga,

de Koning der Damar-eilanden

Het leven van een Nederlandschen zee-officier is vol van avonturen en gevaren. Maar wel een zeer merkwaardig avontuur beleefde de luitenant ter zee eerste klasse Dobinga, commandant van den mijnenveger „Abraham Crijnsen”.

In het begin van den oorlog met Japan, kreeg Dobinga een opdracht te vervullen, die hem leidde naar de Damar-eilanden ten Noord Oosten van Timor, een gebied, dat toen nominaal onder Japansche heerschappij stond.

De bevolking onthaalde hem op de meest gastvrije wijze. Een zevental vrouwen kwamen hem tegemoet met orkest en al aan boord. Na een muzikale begroeting, boden de autoriteiten Dobinga het koningschap over de Damar-eilanden aan. Zij offereerden hem bij die gelegenheid een prachtige met bloemen doorwerkte kroon, waarin de Nederlandsche kleuren waren aangebracht.

Dobinga kon zich echter moeilijk neerzetten op den Damarschen troon. Zijn marine-plichten riepen hem elders. Toen hij dit te verstaan had gegeven, boden zich alle inheemsche mannen aan om bij de Nederlandsche marine dienst te nemen!

